

Retsmøde den 20. marts 2025 i

Sagerne 59/2023-86/2023

Anklagemyndigheden

mod

T1-T12

samt

T13-T28

(advokat Henrik Thal Jantzen for alle)

Ankeudvalget (Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen) behandlede sagen.

Der fremlagdes anklagemyndighedens breve af 14. november 2024, 10. december 2024 og 13. januar 2025 samt advokat Henrik Thal Jantzens breve af 3. januar og 5. februar 2025.

Det fremgår heraf bl.a., at anklagemyndigheden fra de russiske myndigheder har modtaget brev af 25. september 2024 med oplysning om, at der er sket forkyndelse for T1-T12. Forkyndelserne er sket i perioden fra den 11. januar til den 22. februar 2024. Det fremgår endvidere af brevet af 25. september 2024, at der ikke er sket forkyndelse for T13-T25, og at der for så vidt angår T26-T28 endnu ikke er modtaget materiale fra de russiske domstole om forkyndelsesbestræbelserne.

Anklagemyndigheden har anmodet Højesteret om at tillade anke for så vidt angår T1-T12.

Anklagemyndigheden har til støtte herfor anført navnlig, at anke bør tillades, jf. retsplejelovens § 933, stk. 1, sammenholdt med § 910, stk. 2, selv om forkyndelse ikke er sket rettidigt, jf. § 933, stk. 1, jf. § 903, stk. 4, jf. § 907, stk. 2, idet overskridelse af ankefristen skyldes grunde, som ikke kan tilregnes anklagemyndigheden. Anklagemyndigheden oprettede straks efter Procesbevillingsnævnets tilladelse af 31. august 2023 ankesagen i sagssystemet og ud-

færdigede ankemeddelelser og retshjælpsanmodninger, som blev sendt til hasteoversættelse den 6. september 2023. Oversættelserne blev modtaget i anklagemyndigheden den 11. september 2023 og samme dag videresendt til de russiske myndigheder. Retshjælpsanmodningen blev udfærdiget på sædvanlig vis med oplysning om, hvilken dom sagen vedrører, og ved hvilken instans sagen skal behandles og med omtale af de omhandlede regler. Retshjælpsanmodningen indeholdt desuden oplysning om, at forkyndelse senest den 14. september 2023 er en lovbestemt betingelse for behandling af anken i Højesteret. Anklagemyndigheden sendte supplerende oplysninger om sagen til de russiske myndigheder umiddelbart efter modtagelse af de russiske myndigheders brev herom.

T1-T12 har anført navnlig, at forkyndelserne har fundet sted mellem 118 og 160 dage efter ankefristens udløb, hvorfor anken som udgangspunkt skal afvises, jf. retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 1. Der kan kun meddeles tilladelse til anklagemyndighedens anke efter fristens udløb, hvis anklagemyndigheden godtgør, at forsinkelsen skyldes grunde, der ikke kan tilregnes anklagemyndigheden, jf. § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 2. I denne sag har anklagemyndigheden begået adskillige sagsbehandlingsfejl, der taler imod, at der meddeles tilladelse til anke efter fristens udløb. Anklagemyndigheden var bekendt med, at forkyndelse krævede særlige foranstaltninger, og burde have udvist større agtpågivenhed og sendt retshjælpsanmodningen umiddelbart efter Procesbevillingsnævnets afgørelse. Retshjælpsanmodningen kunne være forberedt, oversat og fremsendt tidligere end den 11. september 2023, som er tre dage inden fristens udløb. Den sene fremsendelse indebar væsentlig risiko for fristoverskridelse, hvilket bekræftes ved, at de russiske myndigheder først modtog anmodningen syv dage efter fristens udløb. Anklagemyndigheden forsøgte ikke i øvrigt at kontakte de russiske myndigheder op til fristens udløb. Retshjælpsanmodningen var desuden mangelfuld, da den ikke angav forbrydelsen eller indeholdt en kortfattet fremstilling af sagens omstændigheder.

Først den 6. november 2023, 67 dage efter Procesbevillingsnævnets afgørelse og 53 dage efter fristens udløb, sendte anklagemyndigheden en anmodning, som levede op til retshjælpskonventionens indholdsmæssige krav. Det russiske justitsministerium anmodede i overensstemmelse med retshjælpskonventionen flere gange om at modtage de originale dokumenter og meddelte, at oplysninger om resultaterne vedrørende anmodningens udførelse kun ville blive givet efter modtagelse heraf. Først den 15. juli 2024, 230 dage efter det russiske justitsministeriums anmodning og 107 dage efter det russiske justitsministeriums rykker, sendte anklagemyndigheden individuelle retshjælpsanmodninger med originaler. Anklagemyndigheden

anmodede desuden først den 10. oktober 2024, næsten 13 måneder efter fristens udløb, de russiske myndigheder om at modtage status for forkyndelserne. Fristoverskridelserne skyldes ikke forhold, der kan tilregnes de tiltalte søfolk, som på intet tidspunkt har forsøgt at unddrage sig strafferetlig forfølgelse.

Efter votering afsagde Højesteret

K E N D E L S E:

T1-T12, der er russiske statsborgere, er ligesom 16 andre russiske søfolk tiltalt for overtrædelse af udlændingelovgivningen ved uden fornøden arbejdstilladelse at have udført arbejde på russisk indregistrerede slæbebåde inden for dansk søterritorium. Tiltalte T1 er desuden tiltalt for at have opholdt sig her i landet uden gyldigt visum. Ved byrettens dom blev de alle frifundet, idet T1 dog blev straffet med en bøde på 1.500 kr. for at have opholdt sig her i landet uden fornøden tilladelse. Landsretten stadfæstede byrettens dom om frifindelse af søfolkene og frifandt desuden T1 for overtrædelse af visumreglerne. Sagen er med Procesbevillingsnævnets tilladelse af 31. august 2023 anket af anklagemyndigheden til Højesteret.

Højesteret afgjorde ved kendelse af 27. juni 2024 (UfR 2024.4016), at betingelserne for telefonforkyndelse for 3 af de 28 søfolk ikke var opfyldt.

Anklagemyndigheden har ved brev af 10. december 2024 oplyst, at der efter retsplejelovens § 158 er sket forkyndelse af ankemeddelelserne for de 12 søfolk T1-T12. Forkyndelserne er sket i perioden fra den 11. januar til den 22. februar 2024 via de russiske myndigheder efter anmodning fra den danske anklagemyndighed i henhold til retshjælpskonventionen (Europæisk Konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager, jf. bekendtgørelse nr. 18 af 17. juli 1963 (Lovtidende C)).

Anklagemyndighedens anke skulle have været forkyndt for de frifundne søfolk senest den 14. september 2023, men blev som nævnt først forkyndt i perioden fra den 11. januar til den 22. februar 2024.

Forkyndelserne er derfor ikke sket rettidigt, jf. retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 903, stk. 4, jf. § 907, stk. 2, og spørgsmålet for Højesteret er, om anken bør tillades efter retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 2, 1. pkt.

Efter retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 1, afviser Højesteret en anke, som ikke har fundet sted inden udløbet af ankefristen. Højesteret kan dog tillade anken, hvis den part, der anker, sandsynliggør, at overskridelse af fristen skyldes grunde, som ikke kan tilregnes den pågældende, jf. § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 2, 1. pkt.

Fire dommere – Jens Peter Christensen, Michael Reklings, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen – udtaler:

Procesbevillingsnævnet meddelte den 31. august 2023 som nævnt tilladelse til anke, men anklagemyndighedens anmodning om international retshjælp blev først sendt til de russiske myndigheder ved mail af 11. september 2023. Ved brev af 5. oktober 2023, som blev modtaget hos Rigsadvokaten den 25. oktober 2023, efterspurgte de russiske myndigheder en beskrivelse af forbrydelsen og en kortfattet fremstilling af sagens omstændigheder. De russiske myndigheder anmodede endvidere om at modtage den danske anmodning i original. Den 6. november 2023 sendte anklagemyndigheden en supplerende retshjælpsanmodning med angivelse af forbrydelsen og sagens omstændigheder. De russiske myndigheder anmodede ved brev af 27. november 2023, der blev modtaget hos Rigsadvokaten den 6. december 2023, om at modtage retshjælpsanmodningen af 6. september 2023 i original og originale retshjælpsanmodninger for hver af de russiske søfolk. De russiske myndigheder angav i brevet, at såfremt de ikke modtog anmodningerne i original, ville de ikke give oplysning om forløbet vedrørende behandling af retshjælpsanmodningerne. De russiske myndigheder rykkede ved brev af 29. marts 2024 for at modtage de originale dokumenter. Den 15. juli 2024 sendte anklagemyndigheden de efterspurgte dokumenter til de russiske myndigheder, og ved brev af 25. september 2024 modtog anklagemyndigheden meddelelse om, at der var sket forkyndelse i 12 af sagerne i perioden fra den 11. januar til den 22. februar 2024.

Efter retshjælpskonventionens artikel 2 kan anmodning om retshjælp afslås, såfremt den angår en forbrydelse, der af den stat, over for hvilken anmodningen fremsættes, betragtes som en politisk forbrydelse, eller såfremt den strider mod almindelige retsprincipper. Vi finder, at det bl.a. under hensyn hertil er naturligt at stille krav om, at en retshjælpsanmodning vedrørende

forkyndelse af ankemeddelelse i udlandet angiver den forbrydelse, der er tale om, og en kortfattet fremstilling af sagens omstændigheder. Det bemærkes herved, at anklagemyndigheden ikke under denne sag har anfægtet, at de russiske myndigheder havde grundlag for at anmode om at modtage sådanne oplysninger. Allerede fordi den oprindelige retshjælpsanmodning først blev sendt til de russiske myndigheder få dage forud for ankefristens udløb, og da retshjælpsanmodningen bl.a. ikke indeholdt en kortfattet fremstilling af sagens omstændigheder, finder vi, at anklagemyndigheden ikke har sandsynliggjort, at overskridelsen af fristen skyldes forhold, som ikke kan tilregnes anklagemyndigheden. Betingelserne for at admittere anken efter § 910, stk. 2, er derfor ikke opfyldt, hvorfor vi stemmer for, at anken afvises, jf. § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 1.

Vi stemmer endvidere for, at afvisningen foruden de 12 søfolk, der er sket forkyndelse for, omfatter sagerne mod T13-T28, jf. retsplejelovens § 935, stk. 1.

Dommer Jens Kruse Mikkelsen udtaler:

Jeg mener, at der ved vurderingen af, om en overskridelse af ankefristen skyldes grunde, som ikke kan tilregnes anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 933, stk. 1, jf. § 910, stk. 2, 1. pkt., må lægges betydelig vægt på, at forkyndelse har skullet foretages i et land, der ikke er omfattet af det nære strafferetlige samarbejde, som kendes inden for Norden og EU, og hvor det erfaringsmæssigt tager væsentligt længere tid end 14 dage at få gennemført en forkyndelse.

Anklagemyndigheden sendte den 11. september 2023 anmodningen om forkyndelse digitalt til de russiske myndigheder, dels pr. mail til det russiske justitsministerium, dels via det danske Interpol-kontaktpunkt til det russiske Interpol-kontaktpunkt i Moskva. Dette skete inden ankefristens udløb med angivelse af, at sagen var af hastende karakter, at forkyndelse skulle ske senest den 14. september 2023, og at der var tale om en lovbestemt betingelse for behandling af anken i Højesteret. Det bemærkes, at Rusland ved tiltrædelse af den anden tillægsprotokol af 8. november 2001 til retshjælpskonventionen af 1959, jf. bekendtgørelse nr. 24 af 12. juli 2007 (Lovtidende C), har accepteret at modtage retshjælpsanmodninger elektronisk eller ved andre telekommunikationsmidler, jf. artikel 15, stk. 9, som affattet ved denne tillægsprotokol.

Det russiske justitsministerium besvarede retshjælpsanmodningen ved brev af 5. oktober 2023, der blev sendt med almindelig post og først modtaget af Rigsadvokaten den 25. oktober 2023, hvor det anføres, at retshjælpsanmodningen ikke indeholdt et resumé af den begåede forbrydelse, jf. retshjælpskonventionens artikel 14, stk. 2. Jeg bemærker herved, at kravet i artikel 14, stk. 2, knytter sig til retsanmodninger efter artikel 3, 4 og 5, som angår henholdsvis retsanmodning om bevisoptagelse, retsanmodning om deltagelse i bevisoptagelse fra myndigheder mv. i den anmodende stat og retsanmodning om ransagning eller beslaglæggelse. En retshjælpsanmodning om forkyndelse af en ankestævning – som i den foreliggende sag – er omfattet af retshjælpskonventionens artikel 7 og således ikke omfattet af kravet i artikel 14, stk. 2, hvorefter en retsanmodning (”letter rogatory”) skal indeholde en kortfattet fremstilling af sagens omstændigheder. Det er således i overensstemmelse med konventionen, når anklagemyndigheden har anført, at den oprindelige retsanmodning – uden det af russerne krævede resumé af den begåede forbrydelse – var udfærdiget på sædvanlig vis og efter sædvanlig praksis. Jeg finder ikke grundlag for at bebrejde den danske anklagemyndighed, at den ikke havde forudset, at de russiske myndigheder ville stille et krav, som ikke følger af konventionen.

Uanset konventionens betingelser sendte anklagemyndigheden den 6. november 2023 de ønskede oplysninger til de russiske myndigheder. Det skete igen digitalt ad samme kanaler som den oprindelige retshjælpsanmodning.

Ved brev af 27. november 2023 – modtaget af Rigsadvokaten den 6. december 2023 – meddelte det russiske justitsministerium, at forkyndelserne var sendt til ”udførelse” hos de kompetente russiske retsinstanser. Som anført blev forkyndelserne over for 12 af de tiltalte søfolk gennemført i perioden fra den 11. januar til den 22. februar 2024. Det fremgår af de fremlagte forkyndelser, at forkyndelserne er foregået ved, at de tiltalte søfolk er blevet tilsagt til et retsmøde ved den lokale domstol, hvor de af dommeren har fået overgivet ankemeddelelsen.

Under disse omstændigheder finder jeg, at det ikke kan tilregnes den danske anklagemyndighed, at forkyndelse ikke er sket tidligere end januar og februar 2024.

Jeg bemærker i den forbindelse, at det i lyset af tidsforløbet, efter at det russiske justitsministerium foranledigede forkyndelserne iværksat i november 2023, har været helt uden betydning for overholdelse af ankefristen, at den danske anklagemyndighed først sendte retshjælpsanmodningen til Rusland den 11. september 2023, dvs. tre dage før udløbet af ankefristen. En

tidligere fremsendelse af retshjælpsanmodningen havde i sig selv kun marginalt forkortet det tidsrum, der forløb, inden forkyndelse fandt sted.

Jeg bemærker endvidere, at det også har været helt uden betydning for overholdelse af ankefristen og tidsforløbet, indtil forkyndelse fandt sted, at den danske anklagemyndighed først den 8. juli 2024 sendte de originale retshjælpsanmodninger til det russiske justitsministerium, som det er påkrævet at eftersende efter Ruslands tilkendegivelse ("declaration") i henhold til artikel 15, stk. 9, i forbindelse med landets tiltrædelse af anden tillægsprotokol til retshjælpskonventionen. Som det fremgår af de russiske svar til den danske anklagemyndighed og det faktiske tidsforløb, har gennemførelsen af forkyndelserne ikke afventet modtagelse af de originale retshjælpsanmodninger. Det er alene tilbagemeldingen om, at forkyndelse har fundet sted, der først blev givet ca. to måneder efter modtagelse af de originale retshjælpsanmodninger. Den sene fremsendelse af de originale retshjælpsanmodninger har således måske nok forsinket ankesagens behandling, men ikke forkyndelse over for de tiltalte.

Jeg stemmer derfor for at tillade anken for så vidt angår de 12 tiltalte, der er sket forkyndelse for i januar og februar 2024.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet, således at ankesagerne mod alle 28 søfolk afvises.

THI BESTEMMES:

Anklagemyndighedens anke i sagerne mod T1-T28 afvises.

Retten hævet.

Sagerne sluttet.